

3. Grundlag for formandskabets arbejde

I dette afsnit opstilles en række grundlæggende præmisser for formandskabets arbejde fremover. I afsnittet præsenteres vores syn på kvalitet i folkeskolen og overvejelser om, hvordan god kvalitet i skolen opnås.

3.1. Præmisser for formandskabets rådgivning

Formandskabet skal rådgive undervisningsministeren om evaluering og kvalitetsudvikling af folkeskolen og ungdomsskolen. Vores rådgivning vil tage afsæt i nogle basale præmisser.

For det *første* skal rådgivningen have som sit overordnede sigte at styrke kvaliteten af folkeskolen og ungdomsskolen. Det rummer imidlertid to centrale faglige udfordringer, nemlig:

1. at indkredse, hvad der forstås ved høj kvalitet, når vi taler om folkeskolen
2. at opnå en forståelse af sammenhængen mellem de forskellige faktorer, som tilsammen er afgørende for skolernes kvalitet.

I denne beretning tager vi de indledende skridt til en diskussion af disse to grundlæggende temaer, jf. afsnit 3.2. og 3.3., men der vil være behov for at arbejde videre med emnerne i kommende beretninger.

For det *andet* skal rådgivningen i videst muligt omfang baseres på analyser og dokumentation af forholdene i danske skoler. Men analyser fra andre lande – og især sammenlignende analyser på tværs af lande – udgør vigtige pejlemærker og inspirationskilder for udviklingen af kvaliteten i vores skoler. Vi nedsætter derfor et internationalt panel, som kan inspirere og medvirke til en perspektivering af de danske problemstillinger.

Beretningerne vil hovedsagelig bygge på andres undersøgelser, idet vi har begrænsede muligheder for at foretage egne undersøgelser. Men formandskabets kompetence til at bestille evalueringer på folkeskoleområdet vil blive brugt til at sætte fokus på de emner og problemstillinger, som vurderes at være af størst betydning for kvalitetsudviklingen, jf. afsnit 3.3. Endvidere vil vi i vores rådgivning af undervisningsministeren kunne pege på undersøgelses- og forskningstemaer af særlig relevans for kvalitetsudviklingen.

Herudover vil det være hensigtsmæssigt, at formandskabet, ligesom i det nu nedlagte Grundskoleråd, iværksætter udviklingsarbejder- og forskningsprojekter vedrørende folkeskolen og ungdomsskolen. Der er i forbindelse med "Aftale om udmøntning af globaliseringspuljens midler til forskning og udvikling" fra november 2006 afsat 30 mio. kr. i 2008 og 2010 til et strategisk forskningsprogram i uddannelsesforskning, som bl.a. skal skabe viden om, hvilke undervisningsmetoder der virker. Formandskabet vil kunne rådgive om forskningsbehovet på folkeskoleområdet.

For det *tredje* skal det klart fremgå, hvordan vi vurderer analyser og fakta, og på hvilket grundlag vi formulerer anbefalinger om nye initiativer på folkeskoleområdet.

For det *fjerde* vil vi – ud over rådgivningen af undervisningsministeren – bestrebe os på at formidle viden, dokumentation og vurderinger til alle relevante aktører i og omkring skolen.

Det overordnede sigte med formandskabets rådgivning er at styrke kvaliteten af folkeskolen og ungdomsskolen. Vi vil derfor:

- *indkredse, hvad der forstås ved høj kvalitet i folkeskolen og søge at afdække sammenhængen mellem de forskellige faktorer, som er afgørende for skolernes kvalitet.*
- *basere rådgivningen på analyser og dokumentation af forholdene i danske skoler, men også på analyser fra andre lande. Vi nedsætter et internationalt panel, som kan inspirere og medvirke til en perspektivering af de danske problemstillinger.*
- *sikre, at det klart fremgår, hvordan vi vurderer analyser og fakta, og på hvilket grundlag vi formulerer anbefalinger om nye initiativer på folkeskoleområdet.*
- *bestræbe os på at formidle viden, dokumentation og vurderinger til alle relevante aktører i og omkring skolen.*
- *iværksætte udviklings- og forskningsarbejde samt rådgive om forskningsbehovet på folkeskoleområdet.*

3.2. Hvad er god kvalitet?

Spørgsmålet om, hvad der er god kvalitet i folkeskolen, må tage udgangspunkt i, hvad målet for folkeskolen er. Folkeskolens formål er beskrevet i folkeskoleloven:

At give eleverne kundskaber og færdigheder, der

- forbereder dem til videre uddannelse
- giver dem lyst til at lære mere
- gør dem fortrolige med dansk kultur og historie
- giver dem forståelse for andre lande og kulturer
- bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen
- fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne

- udvikler erkendelse og fantasi
- får tillid til egne muligheder
- får baggrund for at tage stilling og handle.

Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Ud over folkeskolens formål er der andre mere specifikke mål for undervisningens kvalitet, nemlig slutmålene, dvs. de centrale kundskabs- og færdighedsområder, og trinmålene, dvs. mål for bestemte klassetrin i de enkelte fag/emner, jf. afsnit 3.3.

Der er, som det fremgår, en række forskellige mål for folkeskolen, men forenklet set handler god kvalitet i folkeskolen om at give eleverne faglige kundskaber og færdigheder, personlige forudsætninger og samfundsforståelse.

God kvalitet er ensbetydende med en høj grad af målopfyldelse, og det er derfor væsentligt at opstille indikatorer for, hvordan målene opfyldes.

De forskellige dimensioner i folkeskolens formålsbestemmelse indebærer, at det i praksis er vanskeligt at forestille sig autoritative vurderinger af, om kvaliteten samlet set udvikler sig positivt eller negativt. I praksis er aktørerne i og omkring folkeskolen derfor henvist til at vurdere kvaliteten ud fra indikatorer for målopfyldelsen for hver af de nævnte dimensioner.

Generelt er det enklere at udpege indikatorer for kvalitet, når det gælder faglige kundskaber og færdigheder – og især, hvor der er tale om fag med en veletableret fælles faglig forståelse af, hvilke færdigheder faget bidrager til. Det gælder eksempelvis læsning, hvor elevernes grundlæggende læsefærdigheder afprøves med de nye nationale test. Det er vanskeligere – men ikke umuligt – at finde indikatorer, der kan sige noget om elevernes alsidige udvikling.

Begrænsninger ved kvalitetsindikatorer

Selv med præcise indikatorer for målopfyldelsen, som fx test-resultater i matematik, er der grund til at tage forbehold og mane til forsigtighed, når indikatorerne oversættes til kvalitet i skolen.

Det er veldokumenteret, at elevers sociale baggrund spiller en rolle for deres faglige færdigheder. Derfor korrigeres der i mange lande for forskelle i social baggrund, når resultater mellem klasser, skoler eller kommuner sammenlignes. Resultaterne af de nye nationale test vil blive underlagt en sådan korrektion, mens Undervisningsministeriet i dag ikke foretager en korrektion for social baggrund af afgangskaraktererne i folkeskolen.

Det er vores opfattelse, at der altid bør korrigeres for forskelle i social baggrund, når resultater sammenlignes. Herved opnås et mere retvisende billede af den gennemsnitlige kvalitet. Også selvom det kan være vanskeligt at give en fast opskrift på, hvordan resultaterne for elever med forskellige forudsætninger skal vægtes.

Der er yderligere en konsekvens af elevernes forskellige forudsætninger, nemlig at det *gennemsnitlige* færdighedsniveau ikke giver en udtømmende beskrivelse af skolens kvalitet. Det er vigtigt at belyse forskelle mellem de fagligt svageste og stærkeste elever. Derfor bør der i de kommende analyser af resultaterne fra test og prøver ikke bare være fokus på gennemsnit, men også på hvordan forskellige elevgrupper klarer sig. Der er også væsentligt at belyse spredningen i elevernes resultater.

Gode eksempler

Der er tale om et komplekst og dynamisk samspil af mange forskellige forhold, som gør, at en skole bliver en højt præsterende skole. Det er derfor ikke helt enkelt at udpege gode eksempler på baggrund af resultater i udvalgte fag eller lignende. Det er først, når der foreligger en dokumenteret – eller i det mindste en sandsynliggjort – sammenhæng mellem gode resultater og en bestemt form for indsats eller særlige kompetencer på en skole, at man kan pege på det gode eksempel.

Når det er sagt, er der imidlertid god grund til at påpege det nyttige ved gode eksempler – det er ved at identificere de tiltag og initiativer, der virker på de enkelte folkeskoler og i kommunerne, at kvaliteten i skolen kan øges.

At identificere de gode eksempler har to formål. For det første at synliggøre og anerkende den særligt gode indsats i folkeskolen og for det andet at bruge eksemplerne til systematisk at udbrede den gode praksis. Fokus for formandskabets arbejde vil primært være på den sidste del.

Hvis de gode eksempler skal danne baggrund for en systematisk udbredelse, er det væsentligt, at identifikationen af de gode skoler sker på et dokumenteret grundlag. Et eksempel herpå er Undervisningsministeriets undersøgelse fra 2004, ”De gode eksempler”, hvor en række skoler er udvalgt på baggrund af statistiske analyser af prøveresultater og socioøkonomisk baggrund.

At pege på gode eksempler kan også ske i forhold til faglige områder. Således kortlægger Danlæs-projektet, der er igangsat af Danmarks Pædagogiske Universitet, en række med- og modvindsfaktorer i læseindsatsen, som redskab til at nytænke og forbedre læseundervisningen. Den afsluttende rapport offentliggøres i foråret 2007.

Formandskabet anbefaler:

- *at der korrigeres for social baggrund, når resultater af prøver og test sammenlignes på tværs af skoleklasser, skoler eller kommuner.*
- *at der i de kommende analyser af resultaterne fra test og prøver også er fokus på, hvordan forskellige elevgrupper klarer sig, og på spredningen i elevernes resultater.*

3.3. Hvordan opnås god kvalitet?

Ansvaret for skolens kvalitet er delt mellem en række aktører i og omkring skolen, jf. tabel 1. Aktørerne fordeler sig på tre niveauer:

- skoleniveauet, der omfatter skoleledelsen, skolebestyrelsen, lærere, forældre og elever
- det kommunale niveau
- det nationale niveau.

Ansvarsfordelingen mellem aktørerne på de tre niveauer fremgår af folkeskoleloven.

Tabel 1. Den formelle fordeling af ansvaret for kvaliteten i folkeskolen

Aktører	Område
Skoler	Den enkelte skoles ledelse – skolebestyrelsen og skolens leder – har inden for de givne rammer ansvaret for undervisningens kvalitet i henhold til folkeskolens formål. Skolen fastlægger selv undervisningens organisering og tilrettelæggelse. Elever og forældre samarbejder med skolen om at leve op til folkeskolens formål.
Kommuner	Folkeskolen er en kommunal opgave. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at alle børn i kommunen sikres vederlagsfri undervisning i folkeskolen. Kommunalbestyrelsen fastlægger mål og rammer for skolernes virksomhed inden for folkeskoleloven.
Nationalt niveau	Folketinget fastsætter de lovgivningsmæssige rammer for folkeskolen. Ifølge folkeskoleloven kan undervisningsministeren fastsætte nærmere regler på en række områder. Undervisningsministeren har herudover et specifikt ansvar for at følge og vurdere udviklingen i kvaliteten i folkeskolen.

På *det nationale niveau* er Folketinget og undervisningsministeren de formelle aktører. Folketinget kan påvirke kvaliteten i folkeskolen ved at vedtage ændringer af folkeskoleloven. Inden for de seneste år er folkeskoleloven blevet ændret på en række væsentlige punkter¹.

Undervisningsministeren er forpligtet til at følge med i, hvordan nationale love og regler på folkeskolens område administreres, herunder om lovgivningen generelt overholdes, og om den fortsat er hensigtsmæssig. Endvidere har ministeren en specifik forpligtelse til at følge og vurdere udviklingen af kvaliteten i folkeskolen.

På *det kommunale niveau* er kommunalbestyrelsen og den kommunale forvaltning de centrale aktører. Kommunalbestyrelsen fastlægger mål og rammer for skolernes virksomhed og sikrer kvaliteten i kommunens folkeskoler.

På *skoleniveauet* findes de aktører, der har den mest direkte indflydelse på kvaliteten i folkeskolen. På dette niveau tilrettelægges og gennemføres undervisningen. Det sker i et tæt samarbejde mellem skolebestyrelsen, skoleledelsen, lærere, elever og forældre.

Skolens kvalitet hænger nøje sammen med skolens evne til at mobilisere den enkelte elevs ressourcer – hvad enten disse er store eller små, alsidige eller specielle. De faktorer, der øver indflydelse på, hvor godt dette lykkes, omfatter bl.a.:

Forhold på den enkelte skole:

- faglige og pædagogiske kompetencer hos skolens lærere og pædagoger

1) Lov nr. 300 af 30. april 2003 om ændring af lov om folkeskolen (Bedre indskoling og styrkelse af fagligheden i folkeskolens undervisning). Lov nr. 313 af 19. april 2006 om ændring af lov om folkeskolen (Styrket evaluering og anvendelse af nationale test som pædagogisk redskab samt obligatoriske prøver mv.). Lov nr. 572 af 9. juni 2006 om ændring af lov om folkeskolen (Folkeskolens formål, ekstra timer, elevplaner, landsresultater af test, præcisering af det kommunale ansvar samt etablering af nyt råd for evaluering og kvalitetsudvikling af folkeskolen).

- undervisningsmaterialers kvalitet
- skoleledelsens kvalitet
- skolens evne til at udvikle og anvende lærerressourcer hensigtsmæssigt
- skolens evne til at bruge forældrene aktivt som ressourcer
- skolens fysiske rammer og undervisningsmiljø
- samarbejdet mellem skole og skolefritidsordning (SFO).

Forhold, der udgør skolens rammebetingelser:

- elevernes forudsætninger og sociale baggrund
- kommunens forvaltning af skoleområdet, herunder skolens størrelse og økonomiske ressourcer
- statslig regulering af skolens arbejde
- overenskomster for lærere og andet personale.

Skolens kvalitet beror på et kompliceret samspil mellem alle disse – og endnu flere – faktorer. Nogle sammenhænge er vel-dokumenterede, andre mere usikre, og derfor har vi ikke en samlet model, der beskriver en skole af høj kvalitet.

Formandskabet vil bidrage til at udvikle en samlet model for vurdering af kvaliteten i folkeskolen baseret på en række eksisterende og nye indikatorer.

Om evalueringer og evalueringskultur

Evaluering er et redskab til at fremme god kvalitet. OECD konkluderede i rapporten fra 2004 om den danske grundskole, at den danske folkeskole har behov for en bedre evalueringskultur. Evaluering er ikke et entydigt begreb og kan derfor defineres på mange måder. Formandskabet forstår evaluering som *en systematisk videnindsamling, der foretages med henblik på at styre og/eller forbedre en indsats*².

2) Dahler-Larsen, Peter (2006): *Evalueringskultur. Et begreb bliver til.*

Evaluering er kendetegnet ved skriftlighed. Ved at vurdere og dokumentere

- handlinger
- mål
- resultater

bliver det muligt at fastholde og udbrede den gode praksis på skolerne – og omvendt at forandre og forbedre de mindre gode måder at gøre tingene på. Det handler altså i høj grad om, *det vi gør*, og om at opnå viden om, *hvad der virker*. Evaluering handler imidlertid også om at lære af erfaringerne og – måske vigtigst – at omsætte læringen i praksis med henblik på at udvikle og udbrede god praksis på skolerne. At etablere en evalueringskultur kræver således en vedvarende interesse i kommunen og på skolerne for at arbejde systematisk med evaluering og følge op på resultaterne³.

Skoler med en udbredt evalueringskultur er kendetegnet ved, at det er naturligt for skolens aktører at benytte sig af systematiske evalueringer, og at skolens resultater samles og gøres tilgængelige i skriftlig form⁴. Ved systematisk evaluering indsamles og dokumenteres viden. Det er i den forbindelse væsentligt, at skolen samler viden fra evalueringerne på tværs af skolen, dvs. både evaluering af skolens samlede indsats, evalueringer af undervisningens gennemførelse og den løbende evaluering af elevens præstation og udbytte. Den indsamlede viden danner herefter baggrund for pædagogiske prioriteringer og fælles refleksioner på skolen. Dermed bliver systematisk evaluering et grundlag for fortsat at udvikle eller fastholde god praksis på skolen.

Det afgørende ved en evalueringskultur er ikke selve evalueringen, men at bruge den viden, som evalueringen giver, som grundlag for at handle og beslutte, dvs. at følge op på evalueringens resultater til gavn for eleverne.

3) Kommunernes Landsforening (2005): *Evalueringskultur – en ny dansk skoletradition*.

4) Kommunernes Landsforening (2005): *Evalueringskultur – en ny dansk skoletradition*.

Redskaber til at styrke evalueringen

Ifølge folkeskoleloven skal både kommunerne og skolerne bruge en række evalueringsredskaber. Formandskabet ønsker at bidrage til, at der skabes overblik over og sammenhæng mellem de forskellige redskaber, så det fulde potentiale af redskaberne kan udnyttes – og herved styrke kvaliteten i folkeskolen,

Som noget nyt skal *kommunalbestyrelserne* fra skoleåret 2006/2007 udarbejde en årlig *kvalitetsrapport*, jf. boks 4. Formålet med kvalitetsrapporten er at styrke kommunalbestyrelsernes arbejde med kvalitetssikring og kvalitetsudvikling af folkeskolen. Rapporten skal desuden bidrage til at fremme dialogen og systematisere det løbende samarbejde om evaluering og kvalitetsudvikling mellem aktørerne i det kommunale skolevæsen.

Boks 4. Kommunernes kvalitetsrapporter og handlingsplaner

Kommunalbestyrelsen skal i en årlig kvalitetsrapport vurdere det faglige niveau på hver af kommunens folkeskoler og for det samlede skolevæsen.

Vurderingen skal basere sig på en beskrivelse af det kommunale skolevæsen samt de foranstaltninger, kommunalbestyrelsen har iværksat for at vurdere det faglige niveau. Desuden skal kommunalbestyrelsen beskrive den opfølgning, der er foretaget på baggrund af det forrige års kvalitetsrapport.

Undervisningsministeren kan pålægge kommunalbestyrelsen at udarbejde en handlingsplan for en eller flere skoler i tilfælde af vedvarende dårlig kvalitet. Handlingsplanen skal i så fald indsendes til ministeren, og ministeren skal følge op på, om handlingsplanen er egnet til at genoprette kvaliteten, og om den faktisk sikrer de ønskede resultater.

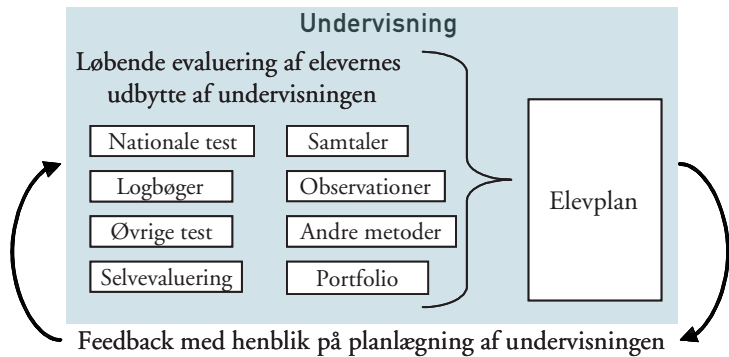
Der er lagt op til, at den første kvalitetsrapport skal vedrøre skoleåret 2006/2007 og behandles af kommunalbestyrelsen i oktober 2007.

Hvis kvalitetsrapporten viser, at det faglige niveau på en skole ud fra en helhedsvurdering ikke er tilfredsstillende, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en handlingsplan med henblik på at genoprette kvaliteten på den pågældende skole.

Kvalitetsrapporten og handlingsplanen er først og fremmest redskaber, der stilles til rådighed for kommunalbestyrelsens arbejde. Redskaberne giver endvidere borgere og myndigheder mulighed for at få indsigt i kommunalbestyrelsens arbejde og i det faglige niveau mv. i folkeskolen.

På *skoleniveau* findes en række redskaber til at evaluere den enkelte elevs færdigheder, jf. figur 1. Den løbende evaluering af elevens udbytte af undervisningen skal omhandle elevens tilegnelse af kundskaber og færdigheder i fag og emner set i forhold til trin- og slutmål, jf. figur 1. Evalueringen skal danne grundlag for vejledningen af den enkelte elev og for den videre planlægning og tilrettelæggelse af undervisningen samt for underretningen af forældrene om elevens udbytte af undervisningen, jf. figur 1.

Det er fra skoleåret 2006/2007 lovpligtigt, at hver elev skal have en *elevplan* til brug for den løbende evaluering. Formålet med de obligatoriske skriftlige elevplaner er at give lærerne, eleverne og forældrene et fremadrettet redskab til at styrke den enkelte elevs læring i forhold til de gældende mål for undervisningen, jf. afsnit 8. Det er vigtigt, at der er sammenhæng mellem trin- og slutmål, årsplaner og den løbende evaluering, herunder elevplanerne.

Figur 1. Sammenhængen mellem evalueringsredskaber

Herudover indføres fra foråret 2007 obligatoriske *nationale test* i en række fag, jf. boks 5. Som det fremgår af figur 1, udgør testene kun en begrænset del af den løbende evaluering, der skal finde sted i folkeskolen.

Boks 5. Indførelse af test

Med ændringen af folkeskoleloven i april 2006 (lov nr. 313 af 19. april 2006) indføres en række nationale, it-baserede test startende fra maj 2007. De nationale test skal være med til at give lærerne et bedre billede af elevernes udbytte af undervisningen:

- Dansk med fokus på læsning på 2., 4., 6. og 8. klassetrin.
- Engelsk på 7. klassetrin.
- Matematik på 3. og 6. klassetrin.
- Geografi på 8. klassetrin.
- Biologi på 8. klassetrin.
- Fysik/kemi på 8. klassetrin.

Testene er først og fremmest et pædagogisk værktøj, der skal bruges ved vurderingen af elevens standpunkt med henblik på tilrettelæggelsen af undervisningen, så læreren i endnu højere grad kan målrette undervisningen mod den enkelte elevs behov og forudsætninger.

Testresultaterne danner baggrund for offentliggørelse af en national præstationsprofil. Et værktøj, der skal give kommunerne og skolerne viden om, hvordan eleverne på de enkelte skoler klarer sig i testene sammenlignet med det samlede landsresultat.

Tidsplan for indførelse af test:

Fra 1. maj 2007: matematik 6. klasse, dansk/læsning 8. klasse samt fysik/kemi 8. klasse.

Fra 1. april 2008 endvidere: dansk/læsning 2., 4. og 6. klasse, matematik 3. klasse, engelsk 7. klasse, geografi og biologi 8. klasse.

Folkeskolens afsluttende prøver er et andet redskab til at evaluere undervisningen. Formålet er at dokumentere, i hvilken grad eleven opfylder de mål og krav, der er fastsat for faget og uddannelsen. Herudover kan de afsluttende prøver bruges af lærerne til at vurdere resultatet af en læringsproces og dermed fungere som et vigtigt led i videreudviklingen af kvaliteten i undervisningen.

Boks 6. Hvad er forskellen på folkeskolens afsluttende prøver, nationale test og lokale prøver/test?

Der er forskellige måder at definere og anvende begreberne prøver og test på. I folkeskolen anvendes følgende definition:

Folkeskolens afsluttende prøver anvendes til at dokumentere, i hvilken grad eleven opfylder de mål og krav, der er fastsat for faget og uddannelsen. Der er fastsat regler for, hvordan prøven aflægges, brug af hjælpemidler osv. Resultaterne (karaktererne) offentliggøres på landsplan, kommuneniveau, skoleniveau og opdelt på klassetrin og fag samt på skoleform. Med prøverne evalueres, hvordan slutmålene er opfyldt.

De nationale test er en del af den løbende interne evaluering, som gennemføres i løbet af et undervisningsforløb, med henblik på at resultatet skal kunne anvendes til at tilrettelægge undervisningen. Testens resultater er fortrolige for at forhindre, at testene anvendes til rangordning af skoler. Der er tale om en internt orienteret evaluering med udgangspunkt i trinmålene.

Herudover kan kommunen, skolen eller den enkelte lærer selv beslutte at gennemføre *lokale prøver og test*.

Om brugen af nationale test

De nationale test kan blive et vigtigt redskab for udviklingen af undervisningen i skolen.

For *læreren* skal testresultaterne bidrage til at skabe overblik over den enkelte elevs standpunkt og klassens samlede niveau fordelt på profilområder⁵. Sammen med den viden, som læreren i øvrigt har om eleverne, vil testresultaterne kunne give pejlemærker for de faglige områder, der kræver en ekstra indsats. Herved sikres et bedre grundlag for at tilrettelægge undervisningen med udgangspunkt i den enkelte elevs behov og forudsætninger.

For *skoleledelsen* skal testresultaterne bruges til at skabe overblik over klassernes og skolens faglige niveau og herved sikre et bedre fundament for den pædagogiske ledelse af skolens lærere. Testresultaterne kan give skolen anledning til at evaluere sin egen indsats – uanset om resultaterne er gode eller dårlige. Skyldes et godt resultat, at skolen har gjort en særlig indsats? Og hvad giver det skolen anledning til at konkludere med hensyn til den fremtidige planlægning og tilrettelæggelse af skolens undervisning?

Skoleledelsen kan endvidere bruge resultaterne til at orientere skolebestyrelsen om det faglige niveau på skolen.

De mange aktører i skoleverdenen kan bruge resultaterne af de nationale test til forskellige formål, jf. tabel 2. Det er imidlertid netop forankringen af testen i klasseværelset og på skolen, der er afgørende for, at testen bliver et redskab til at styrke og forbedre undervisningen – og ikke primært et kontrolinstrument. Det er derfor især lærerens og skoleledelsens brug af og opfølgning på resultaterne, der har formandskabets opmærksomhed.

5) Hver test er opdelt i tre isolerede forløb inden for såkaldte profilområder, som udgør dele af faget (fx er matematik opdelt i tal og algebra, geometri og matematik i anvendelse). Det vil sige, at der samtidigt aflægges test i hvert profilområde, som har hvert sit adaptive forløb og leverer hvert sit uafhængige testresultat. Testens samlede resultat findes som et gennemsnit af resultaterne for profilområderne.

Table 2. Aktørernes brug af testresultater

Aktører	Hvilken information giver testene?	Eksempler på handlinger på grundlag af testresultater
Eleven	Eleven får en mundtlig tilbage-melding fra læreren om test-resultater.	Justering af elevens egen indsats i undervisningen.
Forældre	Forældrene får en skriftlig be-skrivelse af elevens resultat – ikke en karakter eller lignende.	Justering af forældrenes indsats i forhold til deres barn.
Læreren	En detaljeret beskrivelse af ele-vens og klassens faglige niveau på de områder, som testen omfatter.	Iværksættelse af ny indsats i forhold til både enkelte elever og klassen.
Skolebestyrelsen	Oplysninger om skolens og klassernes faglige niveau.	Tilrettelæggelse og justering af skolens politik, fx i form af handleplan.
Skolelederen	Rapport over skolens, klas-sernes og de enkelte elevers faglige niveau.	Justering af skolens samlede indsats, indsatsen i forhold til enkelte klasser og enkelte elever.
Kommunen	Kommunerne får adgang til resultater på skole- og kom-muneniveau. Resultaterne skal bruges i kvalitetsrapporten, men må ikke offentliggøres.	Justering af kommunens politik og ressourcetildeling på skole-området.
Nationalt	Testresultaterne opgøres og offentliggøres på landsniveau, både på det samlede testresul-tat og på præstationsprofiler (faglige områder).	Justering af rammerne for skolens virke.

Testresultaterne kan allerede ved indførelsen i 2007 umiddelbart indgå i evalueringen af den enkelte elev eller klasse og kan dermed være en del af grundlaget for lærerens og skolens valg af indsats i forhold til den enkelte elev og klasse.

På lidt længere sigt kan testresultaterne desuden indgå som en

vigtig kilde til at vurdere en skole eller en kommunes samlede skolevæsen. Det er vigtigt at være opmærksom på, at testresultater fra et enkelt år kan være påvirket af tilfældige forhold. Der kan således være gode forklaringer på, at en klasse eller en skole af og til opnår et særlig dårligt (eller særlig godt) testresultat, og ofte kender læreren eller skolelederen årsagerne hertil – og vil være den nærmeste til at rette op på det, når der er behov for det. Foreligger der derimod dårlige testresultater for en skole eller en kommune gennem flere år, vil det være en forholdsvis sikker indikator for mere vedvarende problemer med den faglige kvalitet.

Resultaterne af test og prøver er indikatorer for skolens kvalitet på en række afgrænsede faglige områder. Det er således ikke alle dele af skolens kvalitet, der kan måles gennem faglige test og prøver. Herved rummer testene – hvis de anvendes ureflekteret – en risiko for, at fokus ensidigt rettes mod de kundskaber og færdigheder, der testes. Og derved opstår en risiko for, at andre vigtige sider af skolens kvalitet glider ud af fokus.

Det er vigtigt, at skolen har fokus på at undervise efter de besluttede fælles mål – og ikke udelukkende efter test eller prøver. Dette er en central opgave for både kommunerne, skoleledelsen, skolebestyrelsen og lærerne.

Ved at inddrage resultaterne af de lovpligtige undervisningsmiljøundersøgelser sammen med testresultaterne kan skolerne få et mere afbalanceret grundlag for at vurdere kvaliteten af skolen og de enkelte klasser.

Tid til implementering

Nationale test, elevplaner, kommunernes kvalitetsrapporter mv. skal sikre synlighed og fokus på, hvad der skal læres, og hvordan det enkelte barn når de fastsatte mål. Når disse nye tiltag lægges oven i den betydelige mængde af love, regler og kommunale styringstiltag, der allerede findes på skoleområdet, er der ingen tvivl om, at skolerne i den kommende tid har behov for tid til at implementere de nye redskaber.

Vi vil derfor opfordre til, at både staten og kommunerne viser mådehold med love, regler og styringstiltag den kommende tid. Samtidig har skolerne behov for hjælp og vejledning fra staten og kommunerne til at håndtere de store forandringer.

Vi er opmærksomme på, at der kan være behov for at justere redskaberne undervejs, og at det er væsentligt at undersøge, hvordan de nye redskaber virker og medvirker til at styrke kvaliteten. Det er også vigtigt, at det på nationalt og kommunalt niveau sikres, at evalueringsredskaberne dækker bredt, og at der løbende sker nødvendige justeringer af evalueringsredskaberne, herunder af testene.

Formandskabet anbefaler:

- *at resultaterne af testene umiddelbart tages i brug i klasseværelset og på skolen, som et middel til at styrke og forbedre undervisningen.*
- *at testresultater, når der foreligger resultater for flere år, inddrages i vurderinger af skolers eller kommuners samlede kvalitet.*
- *at der udvises mådehold med lovinitiativer og statslige og kommunale styringstiltag, så der er tid til at implementere de nye redskaber.*
- *at der løbende følges op på, hvordan de nye redskaber virker og medvirker til at styrke kvaliteten i folkeskolen.*